

Затверджено Вченою радою
ОНУ імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 2016 р. № 4

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова
Факультет психології та соціальної роботи
Кафедра соціальної і прикладної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
Хмарський В.М.
20__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ, КОНЦЕПЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ

Рівень вищої освіти Третій (доктор філософії)
Спеціальність 053 « ПСИХОЛОГІЯ»

2018 рік

Розробники: доктор соціологічних наук, професор В.І.Подшивалкіна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _соціальної і прикладної психології
Протокол від "19" березня 2018 року № _6_

Завідувач кафедри соціальної і прикладної психології

"19" березня 2018 року

Подшивалкіна В.І.

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією ФПСР:
Протокол № 1 від "02" 04 2018 року

Голова НМК

Кременчуцька М.К.

Вступ

Навчальна програма дисципліни “Історія, концепції та проблеми психології” складена відповідно до освітньо-професійної/освітньо-наукової програми підготовки «доктора філософії» за спеціальністю 053 «ПСИХОЛОГІЯ».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історія, концепції та проблеми сучасної психології

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Дисципліни “ Історія, концепції та проблеми психології” входить до нормативних дисциплін з загальної підготовки.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Історичний розвиток національних наукових психологічних шкіл, наукових психологічних теорій та концепцій

Змістовний модуль 2 . Методологічні проблеми психології

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни “ Історія, концепції та проблеми психології” полягає у створенні умов для засвоєння докторантами самостійного історіографічного аналізу робіт класиків психології, генези формування сучасних психологічних концепцій та сучасних дискусій з проблем психології.

Завдання дисципліни “ Історія, концепції та проблеми психології”:

1. систематизація знань про процеси та феномені, що виникають у сучасній психології;
2. формування вмінь історіографічного аналізу робіт класиків вітчизняної психології;
3. формування навичок аналізу сучасних психологічних концепцій;
4. розвиток умінь аналізувати конструктивні особливості сучасних теорій та концепцій;
5. розвиток навичок презентації результатів історіографічного аналізу психологічних творів;
6. розкрити основні напрямки сучасних дискусій з ключових проблем психології.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

КЗН.03 – базові знання основ методології науки, закономірностей її розвитку, розуміння науки як системи знань, діяльності та соціального інституту, класифікації методів наукового знання;

КЗП. 03– базові знання про специфіку психіки її системність та розуміння системного зв'язку базових категорій психологічної науки

КЗП.10 – знання психолого-педагогічних проблем і особливостей методики викладання психологічних дисциплін у вищій школі, організація освітнього процесу в системі вищої школи;

КЗП.11 – базові уявлення про детермінанти та фактори психічного здоров'я, зокрема біологічні, психологічні та соціальні;

КСП. 01– поглиблене знайомство з науковими психологічними теоріями та концепціями, що визначають спрямованість сучасних психологічних шкіл;

КСП.09– поглиблені знання про використання біографічного метода в психології, як метода синтетичного опису людини як особистості і суб'єкта діяльності.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

- вміти використовувати сучасні методи пізнання, аналізувати сучасну наукову картину світу, відрізнити наукове знання від поза наукового, визначати фактори, що впливають на розвиток науки.
- усвідомлювати роль психології, як системного синтезу і інтеграції всіх накопичуваних знань про психічну діяльність.
- володіти тезаурусом системних категорій психології та розуміти підґрунтя їх незвідності один до одного.
- мати соціально-психологічну підготовку щодо управлінської діяльності, формування професійних та волонтерських команд, технології підготовки фахівців до діяльності в системі "людина-людина" та масових комунікативних процесів.
- мати конкретні знання про біо-психо-соціальні фактори позитивного психічного здоров'я;
- розуміти та вільно оперувати диференціальною оцінкою факторів психічного здоров'я;
- бути в змозі обґрунтувати вибір методів нейропсихологічного дослідження у напрямку, що розглядається
- вміти використовувати отримані фундаментальні знання історії психологічних шкіл на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи;
- вміти аналізувати особливості тезаурусу наукових психологічних шкіл та робити їхній порівняльний аналіз;
- знати особливості застосування каузометричного аналізу, який встановлює зв'язки між різними подіями життя на підставі власних оцінок випробуваного
- знати особливості застосування каузометричного аналізу, який встановлює зв'язки між різними подіями життя на підставі власних оцінок випробуваного

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредита ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

" Історія, концепції та проблеми психології"

Змістовний модуль 1. Історичний розвиток національних наукових психологічних шкіл, наукових психологічних теорій та концепцій

Тема 1. Історія вітчизняної психології XIX століття -XX століття як предмет наукової рефлексії.

Тема2. Історичні контексти формування вітчизняної психології.

Тема 3. Історичні контексти розвитку психології в ОНУ. М.Я.Грот та його методологічні пошуки. М.М.Ланге та експеримент у вітчизняній психології

Тема 4. Зміна наукових парадигм і теоретичне знання. Емпіричні та теоретичні об'єкти у сучасних психологічних концепціях.

Тема 5 Сучасний понятійний апарат вітчизняної психології.

Змістовний модуль 2. Методологічні проблеми психології

Тема 1. Психофізична пробл'єма. Монізм, дуалізм і плюралізм.

Тема 2. Сучасні аспекти психофізичної проблеми. Розвиток нейронаук і психофізіологічна проблема. Континуальність і дискретність психіки: психофізіологічна проблема. Недиз'юнктивність психіки й нейрофізіологічні процеси. Когнітивна психологія і її внесок у рішення психофізіологічної проблеми.

Тема 3. Психогностична проблема: сучасний стан.

3. Рекомендована література

Основна

[Грот Н. Я. Психология чувствований в ее истории и главных основах. – 1879-1880 .- С. 432-433 http://books.e-heritage.ru/book/10076076](http://books.e-heritage.ru/book/10076076)

Ланге.Н.Н. Отчет о докторском диспуте // Вопросы философии и психологии.-1894 – Кн. 24.-С.564-617.

Ланге Н.Н. Психологические исследования. Закон перцепции. Теория волевого внимания. – Одесса. 1893. – 296 стр.

Ланге Н.Н. Психология. – М.: Изд-во Т-ва “Мир”, 1914. – 312 с.

Ланге Н.Н. Психический мир: Избранные психологические труды / Под ред.М.Г. Ярошевского. М.: Изд-во ”Институт практической психологии”, Воронеж: НПО “Модэк”, 1996.

Акімова Л.Н. Становлення і розвиток вітчизняної експериментальної психології (на матеріалі Південноукраїнського регіону) / А.Л. Наумівна: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.01 / Одеський національний ун-т ім. І.І.Мечнікова. — О., 2001. — 19с.

Ананьев Б.Г. Очерки истории русской психологии XVIII- XIX веков. – М., 1947.

Гордієвський М.І. Наукова й громадсько-педагогічна діяльність професора М.М. Ланге // Научное наследие Н.Н.Ланге. Коллективная монография. Научная редакция проф.д.с.н. В.И Подшивалкиной. – Одесса: Астропринт, 2010.-С 266-314

Культуротвірна функція психологічної науки : монографія / Г.О. Балл, Н.А. Бастун, О.В. Губенко, В.В. Депутат, О.В. Завгородня, Ю.М. Крилова-Грек, В.Ф. Литовський, В.О. Медінцев, С.О. Мусатов, І.Є. Разделенко ; за ред. Г. О. Балла. – К. ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 264 с.

Історико-психологічна реконструкція психологічної думки в етнокультурному просторі України : колективна монографія / 1. / [В. Т. Куєвда, В. М. Летцев, В. Ф. Литовський та ін.] ; за ред. В. Т. Куєвди, В. В.

Турбан. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – 205 с. - (15,0 др. арк.). – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5428>

Становлення психологічної думки в Україні: провідні ідеї та історія розвитку : колективна монографія / В. В. Турбан, Л. З. Сердюк, Ю. Т. Рождественський [та ін.] ; за ред. В. В. Турбан. — К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 306 с. 2015 рр.). – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/8531>

Мельник О.А. Формування основ психологічного пізнання людини у писемній спадщині Київської Русі: монографія / О.А. Мельник. – Умань, 2015. – 261 с.

Рождественський Ю. Т. Становлення професійної психології в Києво-Могилянському колегіумі (1632-1650) // Проблеми загальної та педагогічної психології. Зб.наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка. - К. : Гнозис, 2010. - Т.ХІІ. – Ч.2. – С. 264-281. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5399>

Турбан, В. В. Феноменологія розуму: етичні вчення нового часу / В. В. Турбан // Актуальні проблеми психології. Етнічна психологія. Історична психологія. Психолінгвістика Збірник наукових праць // За ред. С.Д. Максименка. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство». - № 5 (ІХ). – 2010. - С. 278-285. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5373>

Чепа М.-Л. А. Історична пам'ять як категорія психологічної науки та суспільної практики // Актуальні проблеми психології: Етнічна психологія. Історична психологія. Психолінгвістика / За ред. акад. С. Д. Максименка, М. - Л. А. Чепи. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – Т.9. - Ч.5. - С. 145-156.

Летцев В. М. Бібліографія психологічних, педагогічних та філософських праць В. В. Зеньковського // Альманах Научного архива Психологического института: Челпановские чтения 2008. – М. : ПИ РАО, МГППУ, 2008. – С. 192–201.

Климов Е.А. Не пора ли задуматься о«деспотизме языка» в психологии? Психология. Журнал Высшей школы экономики. 2007. Т. 4, № 2. С. 48–55. <http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/26/1210833676/48-55.pdf>

Кричевец А.Н. Ценностно-перформативное измерение психологических теорий. Психология. Журнал Высшей школы экономики. 2010. Т. 7, № 4. С. 3–19. <http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/21/1210903813/7-1.pdf>

Куєвда В. Психологічні ретроспекції української етнокультурної моделі: монографія / [В. Т. Куєвда, Т. В. Ковтунович]: за ред. М.-Л. А. Чепи. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 104 с.<http://lib.iitta.gov.ua/7289/>

Петровский А.В., Ярошевский М.Г. Основы теоретической психологии. М.: ИНФРА-М, 1998. 528 с.

Корнилова Т.В., Смирнов С.Д. Методологические основы психологии.- М., 2006. 316 с.

Тихомиров О.К. Понятия и принципы общей психологии. М.:МГУ, 1992. 87 с. Ткаченко О. М. Принципи і категорії психології. — Київ, "Вища школа", 1979

- Мазилев В.А. Методология психологической науки, Ярославль, 2003
- Маланов С.В. Методологические и теоретические основы психологии. - М., Издательство: МПСИ, 2005.- С. 333
- Дорфман Л.Я. Методологические основы эмпирической психологии: от понимания к технологии. – М., 2005.- 286 с.
- Рибалка В.В. Методологічні основи психології. - Київ, 2004.- 275 с.
- Максименко С.Д. Генезис существования личности.- К, 2006- 239 с.
- Стёпин В.С. Теоретическое знание.- Москва 1999
- Розин В.М. Проблема эпистемологического статуса психологических построений (психологический закон, теория, идеальный объект, схема) Психология. Журнал Высшей школы экономики, 2010. Т. 7, № 2. С. 3–25.
<http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/21/1210920480/3-25.pdf>
- Юревич А.В. Методологические и теоретические проблемы психологии. Структура психологических теорий // Психологический журнал.- 2003 .-№1.- С. 34-42
- Додаткова**
- Тюков А.А. Психология XXI века: пророчества и прогнозы (Круглый стол) // Вопросы психологии, №1, 2001, с.6-8.
- Юревич А.В. Психология и методология // Психологический журнал.2000. № 5. – С. 35-46
- Юревич А.В. Интеграция психологии: утопия или реальность?// Вопросы психологии.-2005.- N 3.- С.16-28.
- Юревич А.В. Методологические и теоретические проблемы психологии. Структура психологических теорий//Психологический журнал.- 2003 .-№1
- Юревич А.В. Интеграция психологии: утопия или реальность?// «Вопросы психологии», 2005, № 3. С.16-28
- Юревич А.В. «Онтологический круг» и структура психологического знания // Психологический журнал.1992. Т. 13. № 1. с. 6 –14.
- Подшивалкіна В.І. Проблеми професійного самовизначення та професійної диференціації психологічного товариства // Психологія та суспільство, 2005 № 1 –С. 7-16
- Подшивалкіна В.І. Соціотехнологічні аспекти професійної діяльності спеціалістів гуманітарного профілю // Психологія та суспільство, 2005 № 3 –С. 5-26
- Янчук В.А. Методолого-психологические основания развития психологической науки в культурно-научной традиции постмодерна // Белорусский психологический журнал. 2004. № 1, с. 3-14.
- Янчук В.А. Методолого-теоретические основания развития организационной психологии в традиции постмодерна- Психологія. 2005. № 1, с.
- Ждан А.Н. Из истории вопроса о соотношении теории и эксперимента в психологии // История становления и развития экспериментально-психологических исследований в России. М.:Наука, 1990, с. 30-41.
- Чуприкова Н.И. Психика и предмет психологии в свете достижений современной нейронауки // Вопр. психол. 2004. № 2. С. 104–118.

Нагель Т. Мыслимость невозможного и проблема духа и тела // Вопросы философии. 2001. N 8.

Александров Ю. И., Сергиенко Е. А. Психологическое и физиологическое: континуальность и/или дискретность? // Психологический журнал, 2003, №6

Костин А.Н. Парадокс недизъюнктивности психики и дискретности нейрофизиологических процессов // Психологический журнал, 2002, № 5

Дубровский Д. И. Проблема духа и тела: возможности решения// Вопросы философии. 2002.№ 10. - С. 92-107

Нагель Т. Мыслимость невозможного и проблема духа и тела // Вопросы философии. 2001. N 7 – С.21-34

Електронні інформаційні ресурси

http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16139/1/O_Kokhanova_IP_IL.pdf

<http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/posibnykip2008.pdf>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік

5. Методи діагностики успішності навчання

- контроль за самостійною роботою (перевірка конспектів, виконання завдань до практичних занять, захист рефератів за обраною темою, презентація наукових досліджень тощо);

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання.